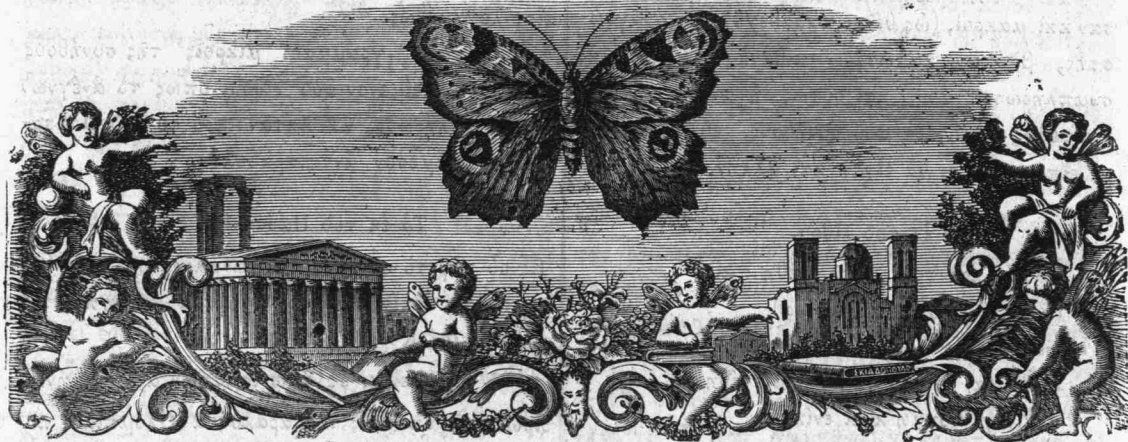

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Δ'. | 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1866. | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 95.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΑΤΤΙΚΗ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ.

Τῇ 20ῇ τοῦ μηνὸς τούτου εὐρέθη ἐν τινι ρεῦματι παρὰ τὴν ἐνταῦθα μονὴν τῶν Ἀσωμάτων καὶ εὐθὺς ἔπειτα ἡγοράσθη ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἡμῶν ἐταιρίας λίθος ἐνεπίγραφος περιεργότατος, ὅστις, ἂν καὶ κολοβὸς κατὰ τὸ ὕψος καὶ πλάτος, ἔτι δὲ καὶ ἐφθαρμένος πολλαχῶς κατὰ τὴν γεγραμμένην ἐπιφάνειάν του, εἶναι ὅμως πολλῆς ἱστορικῆς σπουδαιότητος, ὡς παρέχων ἐν τῷ κάλλιον διατετηρημένῳ μέρει αὐτοῦ ἐν συνεχείᾳ 12 στίχοις ἀναγραφὴν τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγωνισμάτων χρονολογικὴν, πότε δηλ. εἰς τοὺς ἀγῶνας εἰσῆχθησαν ταῦτα ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ ποῖοι εἰς ἕκαστον αὐτῶν ἄνδρες ἐνίκησαν πρῶτοι. Τὸ μέρος τοῦτο ἐπικυρῶναι λίαν εὐπροσδέκτως, ἐν τισι δὲ καὶ διορθῶναι, μάλιστα μὲν τὴν γνωστὴν ἐκείνην παρὰ Πausanias ἐν Ἡλιακῶν Α, 8, 6 κ. ἐξ. ὁμοίαν καὶ πληρεστέραν ἀναγραφὴν, εἶτα δὲ καὶ τὰς ὁμοίας τοῦ Σέξτου Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ ἐν τῷ Εὐσεβίου χρονικῷ πληροφορίας, ὡς καὶ τινὰς ἄλλας ἐκ βιβλίων τῆς ἀρχαιότητος σποραδικῶς εἰς ἡμᾶς περιελθούσας. Καὶ φαίνεται λοιπὸν ἐναργῶς, ὅτι ὁ Πausanias, ἐπωφεληθεὶς εἰς τὴν συγ-

γραφὴν του ἐπίσημόν τι κείμενον ἀνεστηλωμένον δημοσίᾳ ἐν Ὀλυμπίᾳ, (ὅπερ καὶ ὑποδηλοῖ ἐν Ἡλιακῶν Β'. 22, 3, καλῶν αὐτὸ «κατάλογον τῶν Ὀλυμπιάδων», ἀλλαχοῦ δὲ, ὡς ἐν Λακωνικῶν 21, 1 «τὰ εἰς τοὺς Ὀλυμπιονίκας Ἡλείων γράμματα») καὶ οἱ ἄλλοι ὄχι ὀλίγοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, οἱ ἀπὸ Ἰππίου, Ἀριστοτέλους, Ἐρατοσθένους καὶ ἐξῆς συνθέσαντες διαφόρους τοιαύτας χρονολογικὰς ἀναγραφὰς, ἐξ ἐπισήμων στηλῶν μετέγραφον ὅσα καὶ ὅπως ἐνέκριναν. Ὑποθέτω δ' ἔτι, ὅτι ἀντίγραφον ἐπίσημον τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ στηλῶν θὰ ὑπῆρχε καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀναγκαῖον χρῆμα, καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀθήναις, καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις τεμάχιον μικρὸν ἀνελλίστως πάνυ ἐν ἔτει 1866 ἦλθε νὰ μᾶς παρουσιασθῇ. Καὶ ὁ τόπος δὲ τῆς εὐρέσεως τοῦ τεμαχίου δὲν εἶναι ἴσως ἀδιάφορος· διότι ἡ μονὴ τῶν Ἀσωμάτων δὲν καίται βεβαίως μακρὰν τῆς θέσεως τοῦ γυμνασίου Κυνοσάργους ἢ τῆς τοῦ Λυκείου, τόπων ὄχι ἀπροσφύων εἰς ἴδρυσιν τοιαύτης ἀναγραφῆς.

Ὁ λίθος εἶναι Πεντελῆσιος, ὕψος ἔχων Ο, 21, πλάτος Ο, 17, πάχος Ο, 10. Ἀπεθραύσθη δὲ πρό-παι ἀνωθεν, κάτωθεν καὶ ἐκ δεξιῶν τῷ θεωμένῳ, ἀριστερόθεν δὲ, ἥτοι κατὰ τὸ μέρος, ὅπου ἀρχονται οἱ στίχοι, μετρίως ἐδλάφθη ἡ ἄκρη τῆς γωνίας ἀνωθεν ἕως κάτω, καὶ δὲν λείπουσιν ἐκεῖ

ἐν ἐκάστου στίχου ἀρχῇ, εἰμὴ ἀνὰ ἐν ἕως πέντε τὸ πολὺ γράμματα, ἐν δὲ τῷ 10ῳ στίχῳ οὐδὲ ἐν, ὡς πείθομαι, ὥστε αἱ ἐξ εἰκασίας ἀναπληρώσεις χρειάζονται μάλιστα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ στίχοι ἔχοντες μικρὰ γράμματα δὲν ἦσαν καὶ μακροί, (ὡς θέλει παραδεχθῇ πᾶς ἀναγνώστης, βλέπων κατωτέρω πιθανὰς τὰς βραχείας συμπληρώσεις μου,) καὶ οὕτως ἡ στήλη ἤθελεν ὑποτεθῇ στενοτέρα τοῦ συνήθους, εὐλογον εἶναι νὰ εἴπωμεν, ὅτι θὰ εἶχεν καὶ ἄλλην σελίδα (CO-

Τὰ ἐκ τοῦ λίθου.

(ὀγδόη καὶ τριακοστῇ ἐτέθη παί·)

(δὼν πένταθλον καὶ ἐνίκα)

1 Εὐτελίδας (Αἰών. δευτέραι καὶ τεσσαράκοστῇ ἐτέθη) παῖδων πυγμῇ καὶ ἐνίκα Φιλύτας Συβαρίτης.

5 πέμπτης καὶ ἐξηκοστῇ ἐτέθη ὀπλίτης ΗΙ; (Θεός; καὶ ἐνίκα) Δημάρο(α)ς(ς) Ἡρα(εύς. τ)ρίτης καὶ ἐνενηκοστῇ ἐτέθη συνωρίς καὶ (ἐνίκα) Εὐαγόρας Ἡλείος.

40 ἐνάτης (καὶ) ἐνενηκοστῇ ἐτέθη πώλων ἀβό(λων) ἄρμα καὶ ἐνίκα Εὐρυδιά(δης) Αἰών.

... ης Ὀλυμπιάδος ...

... οἱ δὲ νενικηκότες

15 δευτέραι καὶ εἰ(κ)οστῇ ...

... ος παντα ...

... Λυλον ἐν Δ ...

Παρατηρῶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω τὰ ἐξῆς·

Ὅτι τὸ ἀνωτάτω μέρος τοῦ λίθου, ὅπερ ἐξέλιπε, θὰ περιεῖχε πάντως ἐκεῖνα τὰ παρὰ Πausanίαν ἀγωνίσματα, ἃ ἐγὼ ἐδήλωσα ὅτι παρέλειψα, ὡς μὴ ἀναγκαῖα εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ἔργου τοῦ ἐμοῦ, ἀρκεσθεῖς εἰς μόνον τὴν εἰσαγωγικὴν φράσιν καὶ τὴν περὶ τοῦ Κοροΐβου. Τὸ δὲ τοῦ Εὐτελίδας ὄνομα, ὃ παρέχει ὁ λίθος, εὐρίσκεται παρὰ Πausanίαν ἀναγεγραμμένον μετὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ ἀγωνίσματος παῖδων πεντάθλου ὅχι ἐν τῷ 8ῳ ἀλλ' ἐν τῷ 9ῳ κεφαλαίῳ τοῦ μνημονεύοντος βιβλίου, διότι τὸ ἀγώνισμα ἐκεῖνο ἦτο καταλειμμένον πρόπαλαι, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὸ ἐμνημόνευσεν ὁ περιηγητὴς ὅπου τὰ ἄλλα. Εἶναι δὲ εἰς ἐμὲ ἄπορον, διὰ τί ὁ λίθος ἔχει τὸ τοῦ Εὐτελίδας ὄνομα

Ionpe), καὶ οὕτω θὰ ἀπηρτίζετο τὸ δίκαιον πλάτος τῆς.

Τὰ γράμματα φαίνονται τὰ συνήθη τῶν Μακεδονικῶν χρόνων, ποῖον δὲ τούτων μερικώτερον, κατωτέρω ἐν ταῖς σημειώσεσί μου θὰ τὸ εἴπω αἰτιολογημένως.

Ἴδου τώρα γράμμασι μικροῖς τῆς συνήθους γραφῆς τὸ κείμενον τοῦ λίθου, ὅπως τὸ ἀνέγνω καὶ συνεπλήρωσα, καὶ καταντικρὺ τὸ τοῦ Pausanίου πρὸς ἄμμεσον ἀντιπαραβολήν.

Τὰ ἐκ τοῦ Pausanίου.

Ἐξ οὗ γὰρ τὸ συνεχὲς ταῖς μνήμαις ἐπὶ ταῖς Ὀλυμπιάσιν ἐστίν, δρόμου μὲν ἄθλα ἐτέθη πρῶτον καὶ Ἡλείος Κόροιβος ἐνίκα ...

[ἐδῶ παραλείπω ἕξ ἀγωνισμάτων ἀναγραφὴν.]

πρώτῃ δὲ ἐπὶ ταῖς τεσσαράκοντα Ὀλυμπιάσι πύκτας ἐσεκάλεσαν παῖδας καὶ περιῆν τῶν ἐσελθόντων Συβαρίτης Φιλήτας. τῶν δὲ ὀπλιτῶν ὁ δρόμος ἐδοκιμάσθη μὲν ἐπὶ τῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος καὶ ἐξηκοστῆς ... τοὺς δὲ δραμόντας ἀσπίσιν ὁμοῦ πρῶτος Δημάρετος ἐκράτησεν Ἡραεὺς. δρόμος δὲ δύο ἵππων τελείων συνωρίς κληθεῖσα τρίτῃ μὲν Ὀλυμπιάδι ἐτέθη πρὸς ταῖς ἐνεήκοντα, Εὐαγόρας δὲ ἐνίκησεν Ἡλείος. ἐνάτῃ δὲ ἤρσαν Ὀλυμπιάδι καὶ ἐνενηκοστῇ καὶ πώλων ἄρμασιν ἀγωνίζεσθαι, Λακεδαιμόνιος δὲ Συβαριάδας τὸν στέφανον τῶν πώλων ἔσχε τοῦ ἄρματος.

(ἐπομένως ἔσχε ποτὲ καὶ τὸ ἀγώνισμά του, ὃ ἐγὼ συμπληρωτικῶς ἀνέγραψα) ἐνῷ δύο ἄλλα ἀγωνίσματα, τὸ τῆς ἀπῆνης καὶ τὸ τῆς κάλπης, τεθέντα μὲν τῇ 70ῇ Ὀλυμπ. κατὰ Πausanίαν, καταλυθέντα δὲ τῇ 84ῇ Ὀλ., ἤρσαν, ὡς εἰδὸς, ἀμνημόνευτα. Νὰ εἴπω, ὅτι ὅχι ἀκριβῆς παρέδωκεν ἡμῖν ὁ περιηγητὴς περὶ τοῦ παῖδων πεντάθλου, ὡς καὶ ὁ Ἀφρικανός, διστάζω πολὺ, καὶ κλίνω μᾶλλον νὰ παραδεχθῶ, ὅτι ὁ τὸν λίθον γράψας ἔκρινεν ἐν τῷ τοῦ Εὐτελίδας ἀγωνίσματι νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ τὸ ἴδιον σύστημα ὅπερ διὰ τὰ ἄλλα δύο ἀγωνίσματα ἡσπάζετο τοῦτο δὲ ἴσως ἐκ τινος λόγου εἰς ἡμᾶς ἀγνώστου.

Ὅτι ὁ λίθος, ἐνῷ ἐν ταῖς ἐξῆς τεσσαρσιν ἀγωνίσμασι τὴν αὐτὴν σειρὰν τηρεῖ, ἢ καὶ ὁ Pausan-

νίας, οὐδὲν οὔτε ὑπεροκηδῶν οὔτε παρεμβάλλων, διακρίνει ὅμως πρὸς τὸν περιηγητὴν καὶ τὸν Ἀφρικανὸν ἐν τῇ χρονολογίᾳ τοῦ πρώτου εὐθὺς ἀγωνίσματος τῆς τῶν παιδῶν πυγμῆς, ἅτε παρὲς σαφῶς ἐν στίχῳ 21αι, ὅπερ συνεπλήρωσα· ἐγὼ· δευτέραι, ἐνῶ δὲ περιηγητὴς λέγει πρώτη, ὡς καὶ ὁ Ἀφρικανὸς, ἔτι δὲ καὶ ὁ Φιλόστρατος (ἐν τῷ περὶ γυμναστικῆς σ. 22.) ὅστις ὅμως καὶ ἐξηκοστὴν ἀναφέρει.

Ὅτι τὸ ὄνομα (Φ)ιλύτας, διὰ τοῦ υ γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ λίθου, διαφέρει τοῦ παρὰ Πausanίαν Φιλῆτα καὶ τοῦ παρ' Ἀφρικανῷ Φιλητᾶ, ἐνθα ὅμως καὶ γραφὴ ἄλλη Φιλώτας φέρεται· (*) καὶ πρέπει ἐδῶ μᾶλλον νὰ πιστευθῇ ὁ λίθος, καθ' ὅσον ὄνομα Φιλύτας ἤδη καὶ ἐπὶ μολυβδοῖνου ἐλάσματος πᾶν παλαιοῦ ἀνεγνώσθη. Ἴδε ἐφημερίδος Ἀθηνῶν ἀρχαιολογικῆς περιόδου Β'. πίν. με'. ἀρ. 117.

Ὅτι τὸ δεύτερον α τοῦ Δημάρατος ἔθεσα ὀδηγηθεὶς ἀπὸ τὰ ὀπωπῶν ἐπὶ τοῦ λίθου φαινόμενα ἵχνη τοῦ γράμματος καὶ δὲν ἔγραψα Δημάρετος ἢ Δαμάρετος, ὡς παρὰ Πausanίαν καὶ Ἀφρικανῷ καὶ Φιλοστράτῳ κεῖται· ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἐδῶ βέβαιος, ἂν καλῶς εἶδαν οἱ ὀφθαλμοί μου.

Ὅτι τὰ ἐν τῷ 12ῳ στίχῳ ἄβο, καθαρῶτατα φαινόμενα ἐπὶ τοῦ λίθου, συνεπληρώθησαν ὑπ' ἐμοῦ οὕτως, ὡς ἐκέλευεν ἡ παρὰ Πλάτων· ἐν Νόμ. Η'. σ. 834 φράσις. Τὸ κείμενον τοῦ Ἀφρικανοῦ δίδει· πωλικὸν τέθριππον.

Ὅτι τὸ Εὐρυδιά τοῦ λίθου πρέπει νὰ ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὰ λεξικά τῶν κυρίων ὀνομάτων τὸ πᾶν ἄτοπον διὰ τῶν σχηματισμῶν τοῦ Συβαριάδης, ὅπερ κεῖται μὲν παρὰ Πausanίαν, παρ' οὐδενὶ δὲ ἄλλῳ συγγραφεὶ εὐρηται, ἂν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν τοῦτο ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ λεξικογράφου Pape. Εἶναι δὲ τὸ Εὐρυδιάδης ἄλλως μὲν λίαν γνωστὸν ὄνομα Λακωνικόν, εὐκόλα δὲ ἡδύνατο νὰ παραφθαρῇ εἰς Συβαριάδης ὑπὸ τινος ἀντιγραφῆς διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν πρώτων τριῶν στοιχείων, ἔχοντος μάλιστα ἐν τῷ νῶ τὸ προηγηθῆν

πόλεως ὄνομα Συβαρίτης. Παρὰ δὲ Ἀφρικανῷ τὸ ὄνομα γράφεται Εὐρύβατος, καὶ τοῦτο ὑπὲρ τῆς γραφῆς τοῦ λίθου συνηγορεῖ καὶ κατὰ τῆς τοῦ Πausanίου.

Ὅτι μετὰ τὸν 12ον στίχον εἶναι κενὸν γραμμάτων διάστημα ἐπὶ τοῦ λίθου ὡς δύο στίχων χωρητικόν.

Τόσα ἐγὼ σημειῶ εἰς τὸ σφώτερον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς. Τοὺς δὲ κατωτέρω ἄλλης παραγράφου πέντε κολοβούς στίχους, ἃς συμπληρώσωσιν ἐπὶ πλέον καὶ σχολιάσωσιν ἄλλοι, ἀλλ' ἀφοῦ πρῶτον ἴδωσι τὸν λίθον αὐτὸν ἢ τοῦλάχιστον πανομοιότυπον ἀπείκασμά του. (*) Ἡ συμπλήρωσις αὐτῶν ἢ ἐντελὴς εἶχε δι' ἐμὲ ἀνυπερβλήτους δυσκολίας. Ἔνεκα δὲ τῆς ἐν στίχῳ 15ῳ γινομένης μνείας τῆς δευτέρας καὶ εἰκοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἡδύνατό τις ἐκ τοῦ Ἀφρικανοῦ νὰ συμπληρώσῃ τὸ παρτα εἰς Παρτακλῆς Ἀθηναῖος, ὅστις ἐγένετο σταδίου νικητὴς τότε. Ἀλλ' εἰς ἐμὲ φαίνεται ἄτοπον ἢ σειρὰ τῶν χρόνων νὰ καταστραφῇ οὕτω ἐν τῷ λίθῳ, καὶ πιθανὸν θεωρῶ, ὅτι ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ παραγράφῳ περιείχετο ὄχι τακτικῶν καὶ εἰς αἰε διαμεινάντων ἀγωνισμάτων ἀναγραφῇ, οὔτε νέων προσθήκη, ἀλλὰ μᾶλλον κατάλυσις τινῶν ἐξ αὐτῶν, καὶ ὁ κατὰ Πausanίαν « κόσμος ὁ περὶ τὸν ἀγῶνα, » ἴσως δὲ καὶ τινὰ ἰδίως ἀξιωμακτικὰ περιστατικὰ τῶν ἀγῶνων ἢ καταδικαίαν ἀνεγράφοντο. Καὶ ἔκαμα μὲν τινὰς ζητήσεις ὄχι ἀταλαιπώρους περὶ τούτων, ἀλλ' οὐδὲν ἐπέτυχον, ὅτι καὶ λόγου ἄξιον. Ἡ δὲ 22α καὶ ἡ 122α Ὀλυμπ. οὐδὲ ὅλως μνημονεύονται ἐν ὅλῳ τῷ Πausanίᾳ ἐπὶ οὐδενὶ συμβάντι, ἐνῶ τόσαι ἄλλαι διὰ διαφόρους λόγους μνημονεύονται, ὡς βλέπει τις ἐκ τοῦ πλουσίου πίνακος τῆς ἐκδ. τοῦ I. Bekker. Καὶ ὁ Ἀφρικανὸς δὲ οὐδὲν ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν Ὀλυμπιάσιν ἐκτακτὸν ἀναγράφει. Τὸ δὲ νὰ συμπληρώσῃ τις τὸν τελευταῖον στίχον τῆς ἐπιγραφῆς οὕτω « δια»υλον ἐν Α(υκείῳ, « εἶναι μὲν εὐκολώτατον, δυσκολοῦπεράσπιστον δέ.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ ἐκφέρω εἰκασίαν, ὅτι ἢ ἐπὶ τοῦ

(*) Ἴδε τὸ βιβλίον Sexti Julii Africani Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ, ἐκδ. τοῦ 1862, ὑπὸ Rutgers, ἐν σελ. 16. — Φιλητᾶν λέγει καὶ ὁ Φιλόστρατος τὸν νικητὴν ἐν τῷ περὶ γυμναστικῆς, σ. 22, ὡς βλέπω ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, τὸ ὅποιον ὁ τῆς ἐνταῦθα Πρωσσικῆς πρεσβείας φιλόλογος γραμματεὺς κ. Κοέλερ παρέστρεψε μοι εἰς χρῆσιν μάλα προθύμως, ἰδὼν με ἐν ἀμηχανίᾳ πολλῇ ἔνεκα τῆς ἀπὸ 9 ἡδὴ μηνῶν κλείσεως τῆς δημοσίως ἡμῶν βιβλιοθήκης.

(*) Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λανθάνῃ τοὺς ἀρχαιολόγους, ὅτι καὶ τὸ ἐντελέστατον καὶ πιστότατον ἐκτύπωμα διὰ βεβαγεμένου χάρτου ἢ ἄλλης ὕλης δὲν εἶναι ἴσης ἀξίας μετὰ τὸ πρωτότυπον, μάλιστα διὰ τὸ ὅτι δὲν ἀποδίδει τὸν διάφορον χρωματισμὸν τῆς ἐπιφανείας, ὅστις εἶναι βοηθητικώτατος εἰς τὴν ἀνάρθρωσιν, ἐκεῖ ὅπου τὰ γράμματα εἶναι ἢ λίαν ἀβαθῆ ἢ γεμισμένα μετὰ ὕλην ξένην στερεάν καὶ δυσέκκλητον, καὶ μόνον διὰ τοῦ διαφόρου χρωματισμοῦ τῶν διακρίνονται τῆς λοιπῆς ἐπιφανείας.

λίθου ἡμῶν τούτου ἀναγραφὴ τῶν ἀγωνισμάτων θὰ εἶναι γεγραμμένη ὅχι πολὺ πρὸ τῆς 129ης Ὀλυμπιάδος (πρ. χρ. 264)· διότι, ἂν ὑποθέσωμεν, ὡς εἶναι εὐλογον, ἕνεκα τοῦ κενοῦ χώρου τοῦ ὑπὸ τὸν 12^{ον} στίχον, ὅτι εἶναι συμπεπληρωμένη ἕως ἐκεῖ τελεία ἡ ἀναγραφὴ, βλέπομεν ἐλλείποντα τρία ἀγωνίσματα ἐκ τῶν παρὰ Πausanίᾳ καὶ Ἀφρικανῷ μνημονευομένων τὰ νεώτατα, ὧν τὸ σχετικῶς παλαιότερον ἐτέθη ἐν Ὀλυμπιάδι 129^ῃ (*). Τούτου βέβαια, (ὡς καὶ τῶν ἄλλων δύο τῶν ἐν Ὀλυμπ. 131^ῃ καὶ 145^ῃ τεθέντων) δὲν ἤδυνάτο νὰ προφητεύσῃ τὴν θέσιν ὃ τὴν ἐπὶ τοῦ λίθου ἀναγραφὴν ποιήσας. —

Δὲν ἀποθέτω δὲ τὸν κάλαμον πρὶν ἢ εἰπῶ ἔτι δύο τινα, ἅπερ «θυμὸς με κελεύει» διὰ τοὺς νεωτέρους τῶν παρ' ἡμῖν θιασῶτων τῆς φιλολογίας. Ἄν ὅτι τὸ μὲν ὕφος τοῦ Πausanίου εἶναι περίτεχνον ἐν τῇ περὶ θέσεως τῶν ἀγωνισμάτων καὶ περὶ τῆς νίκης τῶν Ὀλυμπιονικῶν φρασεολογίᾳ του, ἥτις γίνεται ἐκαστοτε ἀλλοίχ, ἵνα μὴ νομισθῇ δηλ. ὃ συγγραφεὺς πτωχὸς τῷ πνεύματι. Φιλοτιμία αὕτη παιδαριώδης, οἰκεία μὲν καὶ εἰς ἄλλους ἐνίοτε ἄλλων χρόνων συγγραφεῖς, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς τῶν Ῥωμαϊκῶν, ὅτε καὶ ὁ ἄλλως λίαν ἐμβριθὲς περιηγητὴς ἤκμασε. Τὸ δὲ ὕφος τοῦ λίθου ἐξ ἐναντίας εἶναι ἀπλοῦν, κυριολεκτικόν, βραχὺ καὶ ὁμοιον ἑαυτῷ διὰ παντός, ἐνὶ λόγῳ lapidaire, λιθικόν. Καὶ δὲν ἐννοῶ διὰ τούτων μου τῶν λόγων, ὅτι οἱ συγγραφεῖς λιθικῶς πρέπει πάντοτε νὰ γράφωσιν, ἀλλὰ μόνον νὰ μὴν τὸ παρακάμνωσι θηρεύοντες τὴν κομψότητα. Ὁ δὲ εὐλογημένος Πausanίᾳς ἐν τῷ πολλάκις ἤδη μνημονευθέντι χωρίῳ αὐτοῦ τὴν ἀπλὴν ἔννοιαν τοῦ ἐρίκα χρειασθεὶς νὰ γράψῃ δέκα τέσσαρας φορὰς, δις μὲν, ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ τέλει, ἔτλη νὰ γράψῃ τὸ ἐνίκα, τρίς δὲ τὸ ἐνίκησεν· αἱ δὲ ἄλλαι του ἐννέα φράσεις εἶναι αἱ ἐξῆς· ἀνέλιετο τὸν κότινον. ἡ νίκη ὑπῆρξε τῷ... ἀνηγορεύθη κρατῶν, παρέφθη, κατειργάσατο, περιῆν, ἐκράτησεν, τὸν στέφανον ἔσχεν, ἀναγορευθῆναι λέγουσιν... Ὡσαύτως δὲ ἐ-

ποίκιλε καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς θέσεως τῶν ἀγωνισμάτων κατὰ ἑνδεκα τρόπους ἐκφράσας τὸ ἀπλοῦν ἐτέθη. —

Βὺν δὲ ὑπομνήσκω, ὅτι ἀφοῦ μόνον σχεδὸν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνας ἔχομεν ἱστορίαν προγονικὴν μαρτυρουμένην καὶ ὑπὸ βιβλίων καὶ ὑπὸ μνημείων ἄλλων, πρέπει διὰ τοῦτο ζηλοτυπώτερον ἀντεχόμενοι τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δόξης, τῆς τόσον βεβαίως ἀποδεικνυμένης, νὰ μελετῶμεν τὰ συγγράμματα καὶ τὰ μνημεῖα ἐντελεχέστερον καὶ νὰ ἐμφορώμεθα τῶν ἐξ αὐτῶν διδαγμάτων. Ὅπως ταῦτα σήμερον τὰ Ὀλυμπιακὰ γεγονότα ἐκ τοῦ λίθου πιστοῦνται καὶ τὸ εὐτακτον καὶ ἐπιμελὲς ἦθος τῶν καὶ ἐν παρακμῇ Ἑλλήνων ἀνακηρύττουσιν, οὕτω καὶ οἱ φόροι καὶ ἡ ναυτικὴ δύναμις τῶν Ἀθηναίων, οὕτω καὶ αἱ δαπάναι τῆς εἰς Σικελίαν ἐκστρατείας, οὕτω καὶ ἡ τριηραρχία τοῦ Δημοσθένους, οὕτω καὶ ἡ μὴ ἐκδοσις τοῦ Δυκούργου εἰς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, οὕτω καὶ αἱ τιμαὶ αἱ εἰς τὸν Τίτον Φλαμινίνον ἀποδοθεῖσαι, οὕτω καὶ αἱ τοῦ Ἡρώδου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους εὐεργεσίαι καὶ τόσα ἄλλα τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς γεγονότα, ἐκ βιβλίων τέως γνωσθέντα μόνον, ἐπεγνώσθησαν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις καὶ ἐπὶ μᾶλλον ἐφωτίσθησαν καὶ ἐκ λίθων, ἐκ τῶν λίθων τούτων, τοὺς ὁποίους, τινὲς λιθίνην ἔχοντες τὴν καρδίαν καὶ πεπωρωμένην τὴν διάνοιαν, οὐ μόνον ἀμελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ καταφρονοῦσι, δυσσεβοῦντες πρὸς τὴν πατρίδα. Οἱ δεῖλαιοι! καὶ δὲν ἐνθυμοῦνται καὶ ἐν τῇ πρὸς τὰ ξένα καὶ ὀθνεῖα συνήθει αὐτῶν ἐκπλήξει νὰ εἶναι καὶ ἀκολουθητικοὶ ἑαυτοῖς, καὶ νὰ μιμῶνται τοὺς Εὐρωπαίους καὶ ὡς πρὸς τὸν ἔρωτα τῶν μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Νοεμβρίου 1866.

Σ. Α. Κ.

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΝ Τῇ ΑΝΑΤΟΛῃ. (1)

ΕΠΟΧΗ ΠΡΩΤΗ.

Ἀπὸ Γερραδίου τοῦ Σχολαρίου μέχρι
Ἀδαμαρτίου Κοραῆ.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ.

Ἐν τῇ Πάτμῳ εἶναι βέβαιον, ὅτι περὶ τὸ ἔτος 1730 ἐδίδασκε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν Γεράσιμος ὁ ἱερομόναχος, Κρής, καὶ ὅτι ἀπὸ 1750, μέχρι τοῦ 1770, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μακάριος, καὶ

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδ. 94.

(*) Ὁ Bekker ἐν τῷ πίνακι τοῦ σημειοῦ τὴν 128 Ὀλ. διότι οὕτως ἐξέλαβε τὰς λέξεις τοῦ Πausanίου (Ἡλ. Α, 8, 14): τοῦτον μὲν (τὸν πωλικὸν κέλῃτα) ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ τριακοστῆς τε καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, τῆς δὲ Βελεστίχης τὴν συνωρίδα Ὀλυμπιάδι πρὸ ταύτης τρίτης. — Ἀλλ' ἐκ τοῦ Ἀφρικανοῦ, ἀναγράφοντος τὴν προσθήκην τῆς πωλικῆς συνωρίδος ὑπὸ τὴν 129^{ην} Ὀλυμπιάδα, φαίνεται, ὅτι τρίτη πρὸ τῆς 131^{ης} Ὀλ. δὲν εἶναι ἡ 128^η, καὶ ὀρθῶς τοῦτο, κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον τοῦ ἀριθμεῖν.